

سیمای طبیعی استان البرز

وسعت و جمعیت :

استان البرز (ایران کوچک) در سال ۱۳۸۹ پس از تصویب مجلس شورای اسلامی و طی مراحل قانونی بعنوان استان مستقل اعلام گردید این استان با مساحتی بالغ بر ۵۱۷۰۰۰ هکتار (معادل ۰/۳ درصد مساحت کشور) به مرکزیت شهر کرج دارای شش شهرستان شامل شهرستانهای کرج، فردیس، ساوجبلاغ، نظرآباد، اشتهارد و طالقان می باشد. جمعیت استان البرز بالغ بر ۲/۷ میلیون نفر و رشد جمعیت استان معادل ۲/۵ برابر میانگین رشد جمعیت کشور است تراکم جمعیت در استان البرز ۱۰ برابر میانگین تراکم جمعیت در کشور می باشد.

پستی و بلندی

ساختار فضایی استان، از سمت شمال با رشته کوه‌های البرز و در جهت جنوب و جنوب شرقی به تدریج کوهپایه‌ها و دشت‌های دامنه‌ای، سیلابی و پست را به تصویر می‌کشد. بلندترین نقاط ارتفاعی در شمال شهرستان طالقان کوه البرز و در شمال شرق شهرستان ساوجبلاغ با ارتفاع تقریبی ۴۱۰۰ متر و پست‌ترین نقطه در شمال شرق اشتهارد در اراضی رودخانه شور دارای ارتفاع کمتر از ۱۱۰۰ متر می‌باشد

وضعیت اقلیمی

از نظر اقلیمی استان البرز دارای تنوع زیادی می‌باشد به گونه‌ای که از اقلیم بیابانی در قسمت‌های جنوبی شروع و تا اقلیم‌های نیمه مرطوب و مرطوب در قسمت‌های شمالی ادامه پیدا می‌کند. از بین عوامل اصلی موثر در شکل‌گیری اقلیم استان البرز عامل ارتفاع به عنوان موثرترین فاکتور شکل‌دهنده اقلیم استان محسوب می‌گردد و تاثیر آن در کاهش دما و ازدیاد بارندگی با افزایش ارتفاع مشهود است درگستره اقلیمی استان البرز شش نوع اقلیم خشک معتدل و خشک سرد، نیمه خشک سرد و معتدل، نیمه مرطوب سرد، مرطوب سرد قابل تشخیص می‌باشد).

منابع آبهای سطحی

رودخانه‌های کرج و طالقان از مهمترین منابع آب شرب پایتخت کشور در این استان قرار دارند رودخانه و سد کرج با جهت شمال به جنوب (در محدوده شرق شهرستان کرج) و رودخانه طالقان شرق به غرب (در محدوده شمال شهرستان طالقان جریان دارند. این رودخانه‌ها ضمن علاوه بر ارزشهای اکولوژیکی در رونق گردشگری استان نیز نقش بسزایی دارند. رودخانه کرج در نهایت به دریاچه نمک قم می‌ریزد و رودخانه طالقان با رودخانه الموت رود پیوند خورده و با قزل‌اوزن به سفید رود و دریای خزر می‌ریزد از دیگر رودخانه‌های مهم استان می‌توان از رودخانه کردان و برغان نام برد. این رودخانه‌ها نیز در توسعه کشاورزی، رونق صنعت و گردشگری با اهمیت بوده و از ارتفاعات شمالی ساوجبلاغ و سرچشمه می‌گیرند. رودخانه شور نیز از رودخانه‌های مهم استان می‌باشد که با عبور رودخانه کردان و برغان از اراضی بیابانی و کفه‌های نمکی دشت نظرآباد و اشتهارد، به این نام شهرت یافته و در نهایت به دریاچه نمک می‌ریزد

پوشش گیاهی

گستره استان البرز فاقد پوشش جنگلی طبیعی وسیع و یکپارچه است. این ناحیه به لحاظ ویژگی‌های اقلیمی، پایین بودن میانگین بارندگی از توان اکولوژیکی بالا برخوردار نیست. از این جهت پوشش جنگلی طبیعی تنک و فاصله درختان نسبت به یکدیگر زیاد

است. مجموع جنگلهای انبوه، نیمه انبوه، تنک و دست کاشت حدود ۱۶۹۲۰ هکتار معادل ۳/۲۷ (حدود سه و نیم درصد وسعت استان) می باشد. گونه‌های درختان عمده جنگلی عبارت‌اند از ارس، داغداغان و زبان گنجشک به صورت پراکنده و درختان بید، چنار در دره‌ها و حاشیه رودخانه ملاحظه می‌شود. تنوع درختچه‌ها از گونه‌های درختی بیشتر است مهم‌ترین درختچه‌های موجود عبارت‌اند از زرشک، بادام وحشی، نسترن، گز و افرا می باشد. حدود ۷۲ درصد وسعت استان از مراتع تشکیل یافته و تقریباً ۱۷ تیپ مرتعی در استان قابل شناسایی می باشد. سهم مرتع خوب ۳۷ درصد، مرتع متوسط ۲۴ درصد و مرتع فقیر ۱۱ درصد می باشد.

حیات وحش

مجموعاً ۱۵۹ گونه جانوری از رده پستانداران، پرندگان، خزندگان، دوزیستان و ماهیها در این منطقه شناسایی شده است. ۲۸ گونه پستاندار (پلنگ، خرس قهوه‌ای، پازن، قوچ و میش، سیاه گوش،...)، ۱۰۵ گونه پرنده (کبک، کبک دری، عقاب طلایی، کرکس، بلدرچین،...)، ۲۳ گونه خزنده (آگاما، گرز مار، افعی البرزی،...) که دو گونه از آنها جزء گونه‌های آندمیک حوزه می باشند.

معرفی مناطق تحت مدیریت استان البرز

استان البرز در ناحیه رویشی ایران- تورانی واقع است. بطور کل ساختار توپوگرافی، ویژگیهای اقلیمی و وجود منابع آبی مهم که اغلب از ارتفاعات شمالی استان سرچشمه می‌گیرند و همینطور اختلاف ارتفاع حدود ۳۰۰۰ متر در سطح استان باعث بوجود آمدن تنوع اقلیمی و تضاد آب و هوایی بین شمال و جنوب استان گردیده که همین امر در تشکیل زیستگاه‌های متفاوت در سطح استان نقش دارد. مناطق تحت مدیریت استان البرز به شرح ذیل می باشد.

۱- منطقه حفاظت شده البرز مرکزی (بخش جنوبی منطقه) واقع در شهرستان کرج

۲- رودخانه حفاظت شده کرج واقع در شهرستان کرج

۳- منطقه شکار ممنوع طالقان

۴- تالاب صالحیه در نظرآباد

همچنین مناطق پیشنهادی ارتقاء سطح استان که در دست پیگیری می باشد عبارتند از

۱- اثر طبیعی ملی پیشنهادی درخت ارس شهرستانک واقع در شهرستان کرج

۲- اثر طبیعی ملی پیشنهادی غاریخ مراد واقع در شهرستان کرج

۲- منطقه شکارممنوع تالابی صالحیه